

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **M. P.**, zastoupené Mgr. Milanem Šellem, advokátem se sídlem na Příkopech 84, Třebíč, proti žalovanému: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2006, č. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2007, č. j. 22 Cad 113/2006 - 26,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2007, č. j. 22 Cad 113/2006 - 26, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 28. 4. 2006, č. X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) o sirotčí důchod pro nesplnění podmínek podle § 52 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Žalovaná uvedla, že pan L. S., otec žalobkyně, zemřel dne 16. 2. 2006. V posledních deseti letech před úmrtím, tj. v době od 16. 2. 1996 do 15. 2. 2006 získal podle dokladů v evidenci pouze 2 roky a 70 dnů pojištění. Proto není splněna potřebná doba pojištění pro nárok na sirotčí důchod, neboť potřebná doba činí u pojištěnce ve věku na 28 let 5 roků, a zjišťuje se z posledních deseti let počítaných před vznikem invalidity. Žalovaná uvedla, že pokud byl zemřelý pojištěn – zaměstnán i v dobách, které nejsou uvedeny v osobním listě, nechť žalobkyně zašle příslušné doklady k novému posouzení.

V žalobě žalobkyně poukázala zejména na skutečnost, že na danou věc dopadají ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy ČR, zejména čl. 59 až 64 Úmluvy o minimální normě sociálního zabezpečení, vyhlášené jako sdělení FMZV č. 461/1991 Sb., a dále čl. 59 až 64 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení, vyhlášeného jako sdělení MZV ČR pod č. 90/2001 Sb. m. s., přičemž obě mezinárodní smlouvy mají podle názoru žalobkyně charakter self-executing. Garantují tak právo chráněných osob na pozůstalostní dávky v situaci, kdy živitel rodiny splnil čekací dobu (v podobě příspěvkových let, nebo určité doby zaměstnání anebo pobytu) s tím, že čekací doba je považována za splněnou vždy, kdy pojištěnec získal potřebnou dobu pojištění. Právo na pozůstalostní dávky pak nepodmiňují tím, že by potřebnou dobu pojištění bylo třeba získat v určitém časově omezeném období před tím, než nastane krytá sociální událost – úmrtí pojištěnce. Žalobkyně shledala nespravedlivým, že jí nebyla přiznána pozůstalostní dávka, ačkoliv její otec sice splnil uvedenou čekací dobu, avšak v různých obdobích svého aktivního pracovního života, tedy mimo určité období bezprostředně předcházející jeho úmrtí. Uvedené mezinárodní smlouvy přitom garantují obligatorní práva na nekrácené pozůstalostní dávky v případě splnění nejméně 15 příspěvkových let nebo 10 let pobytu, případně na krácené pozůstalostní dávky. Ze správního rozhodnutí je zřejmé, že pan L. S. získal za celý aktivní pracovní život potřebnou dobu pojištění, tedy 25 let a 159 dní (mezinárodní smlouvy stanoví potřebnou dobu 15 příspěvkových let na nekrácené pozůstalostní dávky). Žalobkyně dále poukázala na rozpor s uvedenými mezinárodními smlouvami v tom, že český právní řád negarantuje „právo na odvolání“ jako řádný opravný prostředek, neboť v jediném stupni rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení. Tento právní stav zavedlo s účinností od 1. 1. 2003 ustanovení § 89 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“). Žalobkyně navrhla, aby soud vyzval žalovanou k vyjádření k žalobě, k předložení správních spisů, a k návrhu na předložení věci Ústavnímu soudu. Dále žalobkyně navrhla, aby soud řízení přerušil a podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 89 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., a dále aby rozsudkem zrušil rozhodnutí žalované ze dne 28. 4. 2006, č. 875 429 4252, a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že žalobkyně se dovolává čl. 10 Ústavy ČR a mezinárodních právních předpisů. V souzené věci však byla žádost o sirotčí důchod zamítnuta, neboť otec žalobkyně získal v rozhodném období pouze 2 roky a 70 dnů pojištění. Krom toho nebyl ke dni úmrtí poživitelem starobního důchodu ani plného či částečného invalidního důchodu, a nezemřel ani na následky pracovního úrazu. Ke dni úmrtí nedosáhl 60 let věku. Pokud jde o namítané mezinárodní smlouvy, kritériem pro plnění mezinárodních smluv o minimální úrovni dávek sociálního zabezpečení je určený náhradový poměr, resp. minimální úroveň přiznávané pozůstalostní dávky, která je určována jako podíl dávky k čisté mzdě. Podle obou úmluv je stanoven náhradový poměr na 40 %. Pro nově přiznané plné invalidní důchody a pozůstalostní důchody je pak typickým příjemcem zaměstnanec se mzdou rovnající se 1,25 násobku průměrné mzdy nebo se mzdou kvalifikovaného dělníka se dvěma dětmi. Proto se při výpočtu zahrnují do zaměstnancova i důchodcova příjmu také přídavky na děti. Úroveň přiznaných pozůstalostních důchodů v letech 2004 až 2006 překračuje podle žalované stanovený průměr, náhradový průměr dosahuje 60 až 74,7 %. Kritéria obou mezinárodních smluv tedy Česká republika plní. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 31. 7. 2007, č. j. 22 Cad 113/2006 - 26, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalované zamítl. Soud v odůvodnění uvedl, že otec žalobkyně zemřel ve věku 50 let. V průběhu roku 2005 podal žádost o invalidní důchod, byl uznán plně invalidním od 15. 4. 2005, nesplnil však potřebnou dobu pojištění. Bylo mu sděleno, že dobu pojištění si lze doplatit, to však vzhledem k úmrtí nestihl. Pracovně neschopen byl o žalobkyně od ledna do srpna 2005. Původně pracoval jako nástrojář, později vykonával soukromou podnikatelsko-výdělečnou činnost. Soud se ztotožnil s názorem žalované, že u zemřelého nebyla splněna zákonná podmínka podle § 40 odst. 1 písm. f) a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, neboť potřebná doba pojištění pro pojištěnce ve věku nad 28 roků činí 5 roků a zjišťuje se z období před vznikem plné invalidity. V případě zemřelého se tedy posuzovalo rozhodné období od 15. 4. 1995 do 14. 4. 2005. V daném období získal zemřelý méně než pět let pojištění. Proto žalovaná podle soudu dospěla ke správnému závěru o tom, že ne byly splněny podmínky pro nárok na sirotčí důchod. Proto soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatelka namítla, že v žalobě nezpochybnila rozhodnutí žalované z hlediska dodržení zákonnosti v rozsahu upraveném vnitrostátním právem, nýbrž napadala jeho rozpor s mezinárodními smlouvami, a sice s komunitárními akty sekundárního práva Evropského společenství a s mezinárodními smlouvami a úmluvami, z nichž zmínila Úmluvu o minimální normě sociálního zabezpečení a Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Soud pak pochybil, neboť se nezabýval hlediskem aplikace mezinárodních smluv, nepřezkoumal rozhodnutí z hlediska materie upravené mezinárodními smlouvami, ačkoliv se podle stěžovatelky jedná o smlouvy podle čl. 10 Ústavy ČR. Tím bylo stěžovatelce odepřeno poskytnutí soudní ochrany a zasaženo do jejího práva na spravedlivý proces. Podle stěžovatelky dále není relevantní, že žádost o dávku důchodového pojištění byla podána na běžném tiskopise žalované, neboť tato skutečnost neurčuje závazně, podle jakého práva měla být věc posouzena. Dále stěžovatelka soudu vytkla, že nerozhodl o všech návrzích obsažených v žalobním petitu a tento postup nijak neodůvodnil. Uvedené důvody kasační stížnosti podle stěžovatelky spočívají v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatelka proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2007, č. j. 22 Cad 113/2006 - 26, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížností napadeného rozhodnutí k závěru, že je dán důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Rozsudek Krajského soudu v Brně se totiž nevypořádal se všemi žalobními body, protože je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu

ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, publikovaného pod č. 787/2006 Sb. NSS, „*opomene-li krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je jeho rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]*“. Navzdory tomu, že žaloba obsahovala rozsáhlou argumentaci stěžovatelky mezinárodními úmluvami z oblasti sociálního zabezpečení, na jejichž základě stěžovatelka dovozovala odlišné právní závěry, než zaujala ve svém rozhodnutí žalovaná, krajský soud v odůvodnění rozhodnutí věc zhodnotil toliko z pohledu zákona o důchodovém pojištění a k uvedeným námitkám žalobkyně se vůbec nevyjádřil. Takový postup není správný, neboť povinností soudu prvního stupně je vypořádat se se všemi řádně a včas uplatněnými žalobními body. Dále Nejvyšší správní soud upozorňuje na jiné své rozhodnutí ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikované pod č. 689/2005 Sb. NSS, podle něhož „*není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na niž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá.*“ Uvedené skutečnosti by měl krajský soud zohlednit při vypořádávání se se žalobou v dalším řízení.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně podle § 110 odst. 1 část první věty před středníkem s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je tento soud vázán výše vysloveným názorem Nejvyššího správního soudu. Z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí krajského soudu se Nejvyšší správní soud již nezabýval důvodem kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., v rámci něhož stěžovatelka namítala nesprávné posouzení otázky přímé aplikovatelnosti mezinárodních smluv a sekundárních norem komunitárního práva týkajících se práva sociálního zabezpečení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. března 2008

JUDr. Marie Součková
předsedkyně

senátu